

Latweeschu Awises.

Nr. 18.

Zettortdeenâ 30. Aprili.

1859.

Awischu = sinnas.

Wahzsemme. Râ nu Awises stahsta, tad skaidri warr teift, karsch Gistreikereem prett Sardinjereem un Sprantscheem nu sahzees, un Deewis lai sinn kad, fur un kâ nu beigsees! Wiffa pasaula bihstahs, ka labbi ne buhschoht. Ne grihb tizzeht ka Italiâ ween karrohs, bet ka ir Wahzsemme karra breefmas pohstihs, ko meers pa gandrifs 50 gaddem labba darrijis! Tamdeht Bruhschi un taggad ir itt wiffas Wahzsemmes walstis spreeduschas, ka steigfchus wiffu sawu karra spehku buhs fataisfht gattawu. Tapat ir darra Belgeru un Dllantes Rehnini, un ir Schweizeru walstis beedriba, — kurreu rohbeschi pee-eet klahst pee paschahm karra-weetahm Italiâ, bihdamees ka swehschi karraspehki laudamees ne useet us winnu rohbescheem, — fataisfa stipru karraspehku, kas lai wiannu rohbeschus pasarga. 15tâ Aprili sinnas ar telegrawi isdohtas, ka Napoleons Entendera meera padohmu naw peenehmis, Gistreikeris to effoht peenehmis. Sardinjeris pehz trim deeuahm atbildejis, ka to ne warroht ne buht darriht, ko Gistreikeris no wianna praffa; tas schim buhtu par kaunu un apfmeektu, ja to grihbetu klausfht. Tad nu Gistreikeris tuhda ar 120 tuhst. saldateem 3 weetas nakti gahjis pahr Tefines uppi, Sardinias rohbeschs. Generals Gulais ar 30 tuhst. Gistreikereem, Generals Benedeks ar 60 tuhst. un Generals Sobels ar 30 tuhst. dohdahs garr Buppaloru, Abbjategraffu us Nowaru un Mortaru Sardinia. Sardinjeri effoht atpakkal gahjuschi winnupus Sefias un Po-uppi, un gaida Sprantschus, kas nahf pahr to 11½ tuhst. pehdas augtu Benis kalnu, fur 4000 saldati dsiffa sneega zeku isrohfoht. Warr dohmaht zil gruhti un kahdas mohkas leelam karraspehklam eet pahri pahr tahdu leelu kalnu un augstu

kalnainu semmi, jo schis zeffsch te irr 6 tuhst. pehdas augts. Ralksta ka pirmee Sprantschu saldati jaw effoht atnahkuschu Turinê un ir Genuas ohsta, un ar leelu preeku usnemti tappuschu. Arri ikdeenas Sardinjerim par palihgu faskreen jauni laudis no wiffadahm Italias masahm walstim. — Arri jaw dumpis effoht iszehlees Toskanas Veelerzoga walsti, fur Gistreikeru raddineeks walda. Waldineeks aisgahjis us Bologna un laudis Sardinjeru Rehninu effoht faukuschu par sawu waldineeku. Tapat notizzis arri Modenas un Parmas masas walstis, kas Sardinias tuwumâ. Sardinias Rehninsh islaidis grahmatu, teikdams, kalabbad Gistreikera praham ne warroht padohtees un ka pats sawu karraspehku waddischoht prett Gistreikereem, kas eelausufchees. Arri Napoleons un wianna tehwa-brahla dehls, Prinzis Napoleons paschi eeschoht karrâ ar saweem gwardeem, kas no Parisês taisfahs isceet. Pa tam Napoleona Keisereene wianna weeta waldischoht to semmi. General Peliffiers, kas Krimmê tif stipri turrejees, eeschoht pee to Sprantschu karraspehku, kas pee Reines uppes tohp nolifts. — 18tâ Aprili telegrawe dohd sinnu tahdu: Kad Entenderi dsirdejuschi, Gistreikeris eijoht ar 120 tuhst. saldateem pahr Tefines uppi Sardinia, tad ministeri skaidri isteikuschu, ka Gistreikeris nelabbi un warras darbu darroht. Ir Bruhsis un zitti leeli waldineeki par to dusmojahs, ka Gistreikeris karru sahjis un naw gaidijis, kâ buhs ar to meeru padohmu, ko zitti bij dewuschu. Tad nu Entenderi meeru wehl grhbbedami pasargahf, atkal sinnu laiduschu un tahdu jaunu padohmu isdewuschu: Gistreikeris lai ne eet tahfaki, bet lai apstahjahs un paleef meerâ tai weeta fur stahw. Tapat lai ir Sardinjeris un Spranzis darra, ka warretu sahft par to sprest, kâ meeru pasargahf. Us scho pa-

dohmu Gistreikeris nu palizzis stahwoht un naw wairis gabjis us preekschu. Ir Spranzis un Sardinjeris to gan gribbejuschi klaufsicht, bet turprettim schee effoht pagehrejusch, lai Gistreikeris nemm atpakkat sawu grahmatu, ar kurren winsch til stipri prassa no Sardinjera, lai fakka ja jeb ne, un lai Gulerderis scheem nahk paligâ, ja Gistreikeris ne gribboht klaufsicht scho padohmu. Tad nu dsird, ka scho padohmu n aw peenehmusch un nu Gistreikeris gabjis us preekschu un tâ tad nu karsch deemschehl eesahjees! Lai Deems irr schehligis!

Ar telegrawi wehl schihs sinnas atskrehjuschas: Napoleons Gistreikerim sinnu laidis, — ja Gistreikeru karraspehks eet pahr Tessines uppi, tad Spranzis to usluhkoschoht tâ, itt kâ Gistreikeris ar Sprantscheem karru eesahjis. Gistreikeris ar 3 karras pulkeem nu eegahjis Sardinia un dohdahs us Turini, Kehnina galwas pilfatu, un us Alessandriu, Sardinjeru stiprafu pilfatu. Dee jaw eegahjuschi Mortares un arri Nowares pilfatâ, un arri panehmusch Sardinias daku pee ta leela esera (Lago Madschjore). Sardinjeru karraspehks teem wehl ne buht naw rahdijees un ne sinn kur tas stahw. Gabjis atpakkat gaididams Sprantschus, kas steigfchus pa juhru (Genuas ohstâ) un pa 3 zelleem pa leelu leeleem kalneem paligâ nahk. Jaw labba teesa Sprantschi effoht atnahkuse, arri tee 2 leeli Sprantschu Generati Kanroberts (kas pee Sewastopeles par karras Leelungu bijis) un Niels atskrehjuschi pee Sardinjeru karraspehka. Sardinjeru Kehninsch sawu spehku pats waddihs. Kehnina pamilija ar wiffas walts augstahm mantahm nogahjuse us stipro Genuas pilfatu. Gistreikeru Keisers islaidis grahmatu us Sardinjeru laudim rakstidams, ka laudim kaunu ne darrijschoht, jo gribboht Sardinia tiffai tohs falauft un pahrmahziht, kas dumpineeki, Italiu nemeerigu padarra un laudis apspeesch. Arri Napoleons grahmatu Wahzsemneekem laidis un fakka, lai ne bihstahs, ka Wahzsemmei krittischchoht wirsu; lai kaunu prahtu prett Sprantscheem ne turoht un tai karrâ ne jauzotees, ka tas karsch ne paleek wehl leelaks un arri zittu walstu starpâ. — Pa tam dumpis iszehlees Italia

Toskanas walsti, un winnas Leelstungs aisgahjis us Benedigu. Tâpat arri Parmas masâ walsti leels dumpis iszehlees un semmes waldineeze (arri Gistreikeru Keisera draudsene sawu semmi atstahjuse. Ir Modenas walsts 2 dakkâs, Massâ un Carrarâ tâpat dumpis; wiffi schee dohdahs appakfch Sardinjeru Kehnina sinnas un schim eet palihgâ. Ir Rohmâ nemeers rahdijees un ir pats Pahwests jaw dohmajis zittâ pilfatâ dohteas, bet Sprantschu Generals, kas tur Rohmâ ar sawu karraspehku stahw, naw wehlejis un nemeeru kluffinajis. Neapeles Kehninsch taggad atkal effoht labbaks palizzis, bet dakteri ne tizz, ka weffels palikschoht. Pa tam Bruhschi nu fataifsa itt wiffu sawu karraspehku, dewinus korpus, tâpat arri wiffa Wahzsemme ir Gulerderis; bet schee isteikusch, ka meerigi stahwehs un redschs kâ ees, til sawus rohbeschus fargadami. Ir Turks fataifsoht 130 tuhlfstoschus saldatus un tohs pee Dohnawas gribboht nolikt, jo bihstahs no nemeera. Gistreikeri taggad gahjuschi pahr Po-uppi un pahri weetas masas kauschanahs bijuschas. S—z.

Kaldabrunna. Leelas zettortdeenas wakkarâ pufszek 11tôs, kas wehl ne bij apgullees, warreja redseht jauku seemela spihgulofchanu (blahsmu) pee debbesim. Wehnefs ne bij lehkuse, nakts bij patumscha un swaignites mihligi spihdeja. Tad nu paschâ faules no-eeschanas weeta iszehlahs ar garreem platteem starreem farkans spihdums pee debbesim itt kâ ar affins farkanumu, bet gaisch un zauri redsams. Behz masa brihtina arri jaw wiffa seemela pufse farkani atspihdeja, dauds bahlafi ne kâ pirmajâ weeta, kur nu jaw lohti tumfschi un jauki spihdeja. Tâ gan stahweja pee debbesim kahdu pufsz stundu wairak. Prett seemeli rahdijahs kâ bahla pufszlohdes muggura, no kurreas wiffi tee starri zehlahs zits tumfschaks, zil bahlaks, prett wakkaru jo tumfschi. Gaisch bij filts un wehjsch no austruma. Ohtru rihtu mahkulainas debbesis un deena lohti filta, glahse rahdija 17 grahdus firtuma.

Zaur lo tahds spihdums zeklahs, to skaidri ne sinnam. Zitti dabbas-prattigee mahza, ka tas teekoht zaur to tâ sauzamu shtarigu ugguni (jeb elektrumu), kas pee pascha seemela no semmes us aug-

fchu dohdotees un nu pee debbesim ar gaischu spih-deschanu atspihdoht. Tas warretu gan buht. Zo tannis semmès, kas tuwaki pee seemela, arri dsir-doht, kad tahds spihdums redsams, tà kà sprahg-fchanas trohlfni, kas jaw pee schahs ugguns arween rohnahs woi nu ar tahdu spehzigu balsi kà pee sib-bena woi ar tahdu lehnu kà kad tu tumschâ kambari kallim mugguru strihke un winna spalwâ dsirfstelites sprehgulodamas redsi. Muhsu semmes lohde jaw ar tahdu sihtarigu ugguni effoht papilnam pilna.

—d.

Sprantschu semme. Wahzu Awises fluddina, ka Sprantschi 29 tuhft. sirgus, 3000 miaulehselus fapirkuschi un 300 leel-gabbalu lawas likkuschi taisiht. Wisè schis rahda, ka Sprantschi stipri gribb farru.

G. F. S.

• Urbtas affas.

Awischu pehrngadda pehdigâ lappâ (Nr. 52 starp fluddinaschanahm) meisteris kahds isfluddina sawu gudribu, zaur mahleem, kalleem un almineem zauri us appafchu tapt ar urbschanu; lihds kamehr iswerd brangs uhdens. Zif manâ finnâ, lihds schim Kursemmè wehl ne bija isdewees tahdas affas isurbt, jebfchu preeksch kahdeem gaddeem Jalgawâ, tirgus platfchâ gare to puhlejahs un dauds naudas istehreja welti! Pa tahdeem gabbaleem, fur uhdens truhkums, woi uhdens naw labs, tahdas urbtas affas irr par leelu labbumu, un schahdahm arri uhdens wairs nefad ne pectruhft. Tapehz tad minnetam meisterim wehleju dauds tahdu, kas melle winna darbu.

Bet naw wiffai pareisi tai fluddinaschanâ fazzichts, ka meisteris to isgudrojis ka jaunu skunsti. Gudriba schi irr ittin wezza, un palikkuse par leelu fwehtibu eelsch karstahm semmehm, fur fausi tukneschi, un fur zilweki un lohpi daschu reisi apflahpst pawissam uhdens truhkumâ. Bezzeem Egiptereem preeksch gaddu tuhftoscheem jau bija pasihstamas tahdas urbtas affas. Bijuschas winneem zittas tschetrsimts lihds tuhftoschu pehdu dsikkas. Pa teem leeleem smilkfchu tuknescheem arri weetas rohdahs kam irr uhdens, un fur tadeht arri sakkums,

aug sahle, krummi un kohki, un tapehz zilweki tur warr dsihwoht ka us fallahm juhâ. Daschas tahdas weetas labbi leelas, un tahda irr Tehbenè, kahdu 25 tuhft. puhru weetas leela, fur zukfura-needri aug un indigu un kohkwillu audsina. Bet tur arri irr tahdas minnetas affas no itt wezzeem laikeem, un itt pulku; tik ka taggad wezzumâ fabirruschas tapehz ka ne gahdaja par to, wiffas no jauna aploht. Birnee meisteri papreeksch rafte semmè, lihds kamehr 65 lihds 80 pehdu dsikki ubgahje kaku kahrtu. Bedres wiini isohdereja ar kohku seenahm, lai ne fabirst; tad urbe zauri zaur kaka kahrtu, un schi bija 318 lihds 425 pehdu beesâ.

Zaur tahdu urbschanu ne useet wiffur skaidru dserramu uhdeni, — daschureis uhdens irr stipri schligs, un pehz tahdu Sineeschi arri fenn mellejuschi. Missionars Imberts stahsta, ka U—tong—kiào Gubernementi, gabbala desmits juhdsu garra un tschetri juhdsu platta, — wairak effoht ne desmits tuhft. tahdas affas, no kurrak iswerd gan schligs uhdens gan semmes-darwa, — 1800 pehdu dsikkas, pat lihds 3000 pehdu.

Eelsch Giropas gan pirmu tahdu affu isurbe preeksch kahdeem 700 gaddeem. Muhsu laikos tad attal schize no jauna tahdâ darboschanâ puhletees. Bet gan dauds pajeeschanas un dauds naudas us tam waijadseja. Sprantschu semmè isurbe tahdu affu tuhft. pehdu dsikku, — un waijadseja septin gaddu, lihds kamehr isdewahs to mekletu uhdeni dabbuht un istehreja par scho darbu pufs septiht tuhftoschu dahlderu. Zitta tahda affa, 1738 pehdu dsikka maksaja 15 darba gaddus un wairak kâ pufstreschu simts tuhftoschu dahlderu.

Eelsch Awisehm lassitajs dauds mas arri ko dsirdejis no ta Awrikas gabbala, fur Sprantschi jau preeksch kahdeem 29 gaddeem juhmallâ pilsfatu Alschiru karrâ panehmuschu un paturejuschi, un tad pamaggam tahfaki to semmi wissapkahrt, ilgâ karraschanâ; gandrihs lihds schahm deenahm. Tur nu weetahm taggad zaur semmes fwahrpstu schahs dauds wairak uswinneht ne kâ zaur sohbineem un leeleem-gabbaleem. Nu irr trefchâ gaddâ, ka Sprantschi us turren noweddufchi

fawadu fwahrpstu, ar to affas urbj. Maija mehnesi (1856tá gaddá) fahze kahdá weetá ar to dshwoht, un jau nahfoschá mehnesi bija akka gattawa, kas katrá minuté isdewe pahri pah 4 tuhst. stohpu uhdens. Tee laudis tur to fawze par meera-akku. Pehz tam wehl zitas affas isurbe. Stahsta, ka tahdá weetá, tur dabbuta jaunu brangu akku, — us to sinnu, ka teescham uhdens pazehlahs, laudis leelá pulká bij fastrehjuschi un fawá preeká uhdenim itt ká usgahsehs wirsá. Mahtes masgaja fawus behrnus tai uhdeni, un wezs wirsneeks, kam ká lungam schis semmes-gabbals bija par tehwu mantu, redsedams ka schis uhens winna semmei nu dohs atkal jaunu auglibu un labklahschanu, — ne spehje apturreht fawu leelu preeku, bet mettahs pee semmes us faweem zekkeem un pateize Deewam un faweem labdarritajeem — teem Sprantscheem.

Zehschu nu muhsu akku meisteris Friedenseld tahdus leelus darbus ne usnems, tatschu buhtu labbi kad winsch mums stahstitu, zil dšilli semmē eetapt winnam isdeweess, zil laika winnam wajjadseja pee darba, — ká winnam to darbu maksaja, — zil augsti uhdens zehlees, woi uhdens bija kahdu reissi siltaks pah zittu uhdeni, un woi ne arri fahligs woi ar fehra smakku. G. R.—U.

• Emeektu stahsts.

„Brihnums irr gan, ka tee gudree lungi wissu sinn,“ fazzija weens wihrs ohtram. „Dohma tik-kai, winni arri jaw preeksch laika faules un mehnefscha aptumfschofschanu us mattu sinn noteikt.“ — „Nu kas tad ta par skunsti,“ atbildeja prahtawehdera Jurris, tas tak stahw eeksch kalendera.“ G. F. S.

Sluddinaschanas.

Lihds 600 puhru islastitti f artuppeki preeksch fehlas, no augligas un agrakas sortes, tohp pahrdohiti eeksch leelahm un masahm dakkahm eeksch Ehrnestes muischas pee Kuldigas. 4

Us pawehleschanu tahs Keisera Majestetes, ta pawaldineeka wiffas Kreemu walsts u. t. j. pr. tohp no Zel-

gawas pilfsata Magistrates teefas, us to ihtenu manti-neeku ta nomirruscha fullaina Kahrla Kaspera Neumanna luhgschanu wiffi tee, kam kahdas taisnas parradu-praffischanas pee tahs mantas schi nomirruscha Kahrla Kaspera Neumanna buhtu, — usaizinati, lihds 31mo Juli deenu f. g. pee Zeligawas Magistrates teefas peeteiktees un fawas praffischanas skaidri pehz lilkumeem peerahdiht; ja ne, tad isflehgs schahs parradu-praffischanas us to gruntes-gabbalu Nr. 97, kas stahw Zeligawas 3schaja pilfsata-fwartali, furra parradi eeksch scho usaizinaschanu ne irr lihds eefsehgti; — jo pehzak, kad ta wirsu teikta 31ma Juli deena f. g. buhs pahrgahjuse, tad neweens parradu praffitajs wairs netiks peenemts, nedf klauhshts, bet tahdus par wehlu peeteiktus parradus usluhfohs ká isdšiffuschus. 2

Zeligawá Rahtuhs tanni 24tá Merzi 1859 Nr. 1871.

No Dohbeles pagasta teefas teel wiffi tee, kas fawas praffischanas pee tahs konkurses mantas ta islikta fainneeka tahs zifahrtigas M u h r u m u i s c h a s taggadin Jaun- S e f f a w a s Zihlenu mahju, wahrdá J a n n a D i m s a eeksch to wiswehlaku noliktu isflehgschanas un usdohschanas terminu peeteikfuschees un fawas praffischanas riktigi peerahdijuschu, usaizinati, pee saudeschanas fawas praffischanas scheid tanni 19. Maij f. g. peeteiktees un wehrá neunt, kas tahlaki eeksch schihs leetas pehz lilkumeem tiks isdarrihts. 1

Dohbeles pagasta teefa tanni 18tá Merzi 1859.

(S. B.) Teefas wezzakais G. Thielmann.
(Nr. 233.) Teef. skrihw. Raß.

No Dohbeles pagasta teefas tohp wiffi parradu deweju un parradu nehmeju ta islikta P e h t e r w a l d e s Skraiju mescha-farga J n d r i k k a Lehpa, — par furra mantu parradu deht konurse spreesta, — usaizinati ar fawahm praffischanam un peedohschanam, — diwju mehneschu starpa un wiswehlaki eeksch to noliktu isflehgschanas un usdohschanas terminu tanni 14tá Maija f. g. lihds pulksten 3 pehzpufschdeenas scheidan peeteiktees, ar to peedraudeschanu, ka wehlaki tee parradu deweji netiks wairs klaufti, un tee parradu nehmeji ar dubbultu maksu tiks strahpeti. 2

Dohbeles pagasta teefa tanni 18tá Merzi 1859.

(S. B.) G. Thielmann, teefas wezzakais.
(Nr. 229.) Raß, teefas skrihw.

Labs waggare, kas Latiwiski mahf labbi rakstibt, warr tubliht weetu dabbut. Lai peemeldahs ar fawahm attestatehm pee R u n d a l e s - W i r s i t e s muischas waldischanas. 3

B r i h w d r i k k e h t.

No juhrmassas-gubernements augstas waldischanas puffed: Collegienrath G. Blaesé, Censor. Zeligawá, tai 28. April. 1859. No. 67.

Uwischu

Basnizas

Nr. 18.

peeliffums.

Sinnas.

1859.

Zaunas sinnas.

No Behterburgas. Kreewu Uwises dohd sinnu par ffohlahm, ffohlmeistereem un ffohlahs-behrneem kas Behterburgâ pehrnajâ gaddâ bijufchas. Tur bija 1858tâ gaddâ 15 karras-ffohlahs ar 682 ffohlmeistereem un 5 tuhft. 797 ffohlahs-behrneem. 1 augsta ffohla tur studeere, (bet pee kurras wehl zittas leelas ffohlahs peerehkinatas) ar 161 ffohlm. un 1 tuhft. 375 ffohlahs behrn.; 5 gimnastijas ar 141 ffohlm. un 1 tuhft. 630 ffohlahs behrn. un 7 aprinka ffohlahs ar 52 ffohlm. un 986 ffohlahs-behrneem. 10 draudses ffohlahs pee Kreewu basnizahm ar 20 ffohlm. un 434 ffohlahs behrn., 10 draudses ffohlahs no ffoweschahm tizzibahm, prohti: 4 pee Wahzu, 1 pee Latweeschu, 1 pee Pinnu, 1 pee Jaggauunu un 3 pee Kattotu basnizahm; schinnis ffohlahs bija 161 ffohlm. 2 tuhft. 374 ffohlneeki un 1 tuhft. 139 ffohlneezes. Bas tam irr wehl 1 ffohla preeksch nabbageem Kreewu behrneem ar 2 ffohlm. un 70 ffohlahs behrn. Arri dauds tahdas ffohlahs atrohnahs, kas naw no Krohna eezeltas, bet ffohlmeisteri ar Reijera atwehleschanu behrnus peeneem un mahza (Privatschulen). Tahdu ffohlm. irr 993 un ffochee mahza 1621 ffohlneekus un 3 tuhft. 372 ffohlneezes. Arri tahdu ffohlu ne truhft, tur jo gruntigi mahza par ehlu buhweschanu, zekku un tiltu taifschanu, par semmes mehroschanu, par lauku un meschu kohpschanu, kalnu rakschanu u. t. j. pr. Tahdas ffohlahs bija pehrnajâ gaddâ 316 ffohlm. un 3 tuhft. 82 ffohlahs-behrni. Par seewischku ffohlofchanu arri deesgan gabdahts. Bija 11 ffohlahs ar 308 ffohlm. un 3 tuhft. 278 ffohlahs behrn.; bes schim wehl bija 12 ffohlahs no baggatahm un Deewabihjigahm gafschahm apgahdatah, tur 32 ffohlm. un 507 ffohlahs behrni bija. Wehl japeeminnu 2 ffohlahs

preeksch mehmeem ar 29 ffohlm. un 166 ffohlahs-behrn. un 1 ffohla preeksch neredfigeem ar 3 ffohlm. un 30 ffohlahs-behrn. Arri tahdas ffohlahs irr eezeltas, tur jaunus laudis par mahzitajeem ffohlo: preeksch Kreewu tizzibas 4 ffohlahs ar 41 ffohlm. un 886 mahzekeem un preeksch Kattotu tizzibas 1 ffohla ar 14 ffohlm. un 45 mahzekeem. Ja nu itt wiffas ffohlahs, ffohlmeisterus un ffohlahs-behrnus kohpâ ffofklaita, tad isnahf pawiffam: 3 tuhft. 165 ffohlmeisteri un 29 tuhft. 837 ffohlahs behrni. Dasch labs schihis sinnas islassijis, brihnisees par to leelu pulku ffohlu, ffohlmeisteru un ffohlahs-behrnu, kas Behterburgâ atrohnahs. Bet lai apdohma papreekschu, ka Behterburga irr aplam leels pilfats ar tohti dauds eedfihwotajeem; jo tur buhs gandrihs tikpat dauds ffofwschu, ka pee mums par wiffu Kursemmi. Un lai arri to wehrâ leel, ka dauds augsti lungi un baggati laudis tahfu jo tahfu no dffikas Kreewu-semmes ffofws behrnus Behterburgâ ffohlahs raida. Jo us semmehm daschds gabbalds wehl augstas un labbas ffohlahs truhft. Kur nu tik dauds ffohlu, tur arri waijaga grahamtu bohthm papilnam buht un arri tahs tur deesgan atrohnahs. Behterburgâ irr 40 grahamtu bohdes, 4 museimi (tur daschadas wehrâ leekamas leetas no wezzeem laikeem irr redsamahs, itt ka Jelgawâ pee Steffenhagen lunga) un 13 leeli grahamtu krahjumi (Bibliotekes).

No Kursemmes augfchgalla. Zeenigs aprinka dakteris A . . . brauze ar kalpu no tuwejas Krohna-muischas. Muischai garram braufdami, kalps isfauze: ah, kautschu tee bruhfchi ne buhtu! Kungs to waijaja, kalabbad nê? Tad kalps nehmahs tâ runnaht: Es deeneju pee weena ffofmeeka, kam labbas mahjas, bet winsch tahs ais dferfchanas labbi ne nokohpj, tapehz winnam pee maises

un pee naudas allaschin truhkums irraid. Kad
wünsch eewedd malku meesta, tad pee schenkera dser,
kamehr wiffi pelni pagallam, wehl ne peeteek, Schih-
dam paleek parrada un feewai un behrneem truhkt
maises un apgehrts. Zikreis pee rentes fainneeks
no man aisnehmis un tad malkaja, - kautschu win-
nam dauds un man tiklai masums irraid. Daktera
lungs to waizaja: Bet tu, woi tu tad ne mas ne
dserri? Wünsch teize: Dserri gan kahdu reisi sawu
schnapfi, bet tiklai pamasam. Man nekad ne truhkt,
mannai feewai un behrneem irraid peetifschanas, es
esmu wessels un laimigs, kad mans fainneeks us
gultas gullt un pagires pirmdeen un ohtrdeen isgull.
Tapehz winnam naw un man irr. Ak, kautschu
tee bruhshi ne buhtu. Bet ihstin fakkoht, ta waina
stahw eefsch kahrigas firde. Dauds isdohmata
leetas pasaulé aplam walkatas, darr zilwekam flah-
di. Tapehz waldi sawu kahrigu firde, tad ir brand-
wihns dascham wezzam gruhti strahdadamam jeb
seemas laika ismirkscham zilwekam warr par labbu
darriht. Wiffi kahrumi wedd us pohstu un nahwi,
bet dauds wairak tas dserfchanas grehks, kas zilwe-
ku par lohpu notaisa.

Tas kahrum' zeksch eefahkumá
Zir leelzeksch janks zaur leijahm,
Bet tablak wedd pasufchaná
Un beids ar elles gaudahm!

Neeweens dsherejs debbes walstibu ne eemantohs.
To baggatu wihru kahrumi eewedde ellé, bet
Lahzarus dwehfeli, kas aisleedsahs, engeli nesse
Abhraäma flehpi, tas irr paradihses dahrsá. Wal-
di sawu kahrumu un ir bruhst; tew nekahdu flahdi
ne fpehs darriht. St . . . .

Par mahnu tizzibu.

Lai tawá starpá ne tohp atrasts, kas sible-
schanas zeeni, jeb laika zeenitajs, jeb kas put-
nu brehtschanu zeeni, — jeb burwis. 5 Mohs.
gr. 18, 10. Zo wifs, kas to darra, tas irr
tam Kungam weena negantiba u. t. j. pr.
5 Mohs. gr. 18, 12. Zebfchu Deews schinnis
wahrdos wiffus sibleschanas, pestetu un burwju-
darbus aisleeds, tatschu Deewam schehl muhsu dee-
nás, fur tik dauds skohlas zell un waldineeki, mah-
zitaji un skohlmeisteri puhlejahs tohs tumfibas dar-

bus isdeldeht un muhsu misheem Latweefcheem pra-
tu isfkaidroht, atrohdahs wehl dauds tahdu zilwe-
ku, kas ar sibleschanas, pesteta un burwju darbeem
darbojahs un arri tahdu, kas scheem blehscheem
krahpneekem klaufa. Ir tahdeem tumfibas da-
beem grehtotees ir ta Kunga preekschá grehks
negantiba; bet jo leelaks grehks ir pee sibleschana
un burwju darbeem ta Kunga wahrdu peefault;
wünsch fakka: „Tew ne buhs ta Kunga tawa De-
wa wahrdu welti walkaht, jo tas Kungs to nes-
ditu ne pamettihs, kas wiina wahrdu welti wa-
ka.“ 2 Mohs. 20, 7. — Gandrihs wiffi sibleto
un burwji walka pee saweem wiltibas darbeem De-
wa wahrdus, lai laudis dohma: tahds tak ne dar-
kas irr aisleegts. Bet tee saimo Deewa wahrdu
un Deews tak irr fazzijis ka winnu buhs peeluh-
un peefault; strahda un luhds Deewu; bet né: bur-
un luhds Deewu; kad tu scho darrisi, tad Deew-
tew ne klausihz, bet par to sohdihs. Wiffa bu-
schana, sibleschana, un ka wiffus schohs tumfiba
darbus fauz, irr tihri neeki, ar kurreem blehs-
plahnprahneem un lehtizzigeem naudu iskrahp-
prahntigs zilweks par schahdahm leetahm fmeijahs.

19ta Zuhl sch. g. nowedd weens fainneeks ka-
du kungu pee skohlmeistera un paleek tur par nakt
Skohlmeisters leek eelaist fainneeka sirgu aplohka u
fohla dselles pinneku lai fapinnoht sirgu, jo tag-
gad pa nahburgeem (kaimineem) arween dferdoht si-
gus sohgam. Saimneeks par to fmeijahs un no-
deewadamees fakka: „Par mannu sirgu man behdu
naw, io ne warr neeweens nosagt; kad arr nosagt
tad jaw tabtu ar winnu ne tiks.“ Skohlmeister
peerunna fainneeku lai ne tizzohht neekem, bet ta
labbal fapinnoht sirgu ka tas ne taptu nosagts; be-
wifs par welti; gudrineeks pastahw pee tam, ka
foht schim tahda skunste, zaur kurre sirgu no sagta
warroht pasargahnt. Skohlmeisters pehz tam isde-
bina no sawa weesa to skunsti. Saimneeks stah-
sta: „Sirgus warroht no sagta pasargahnt, kad
Tehwureisi eefahkocht skaitiht ne ta ka wisseem si-
nams: Muhsu Tehws debbesis u. t. j. pr.; bet
Deews muhsu Tehws kas debbesis u. t. j. pr. libh-
gallam; kad nahkocht pee zektortas luhgchanas.
„Muhsu deenischku maifi“ u. t. j. pr. tad waijag
peelikt klahnt: ne pasauj tam saglim mannu sirgu

nosagt; waijagoht arri fauli un mehnesi peeluhgt, lai tee ne laujoht saglim ar firgu aisbeht. Sawus firgus, gohwis, aitas u. t. j. pr. gudrineeks arri prohtoht no wilkâ isfargah, kad pawassarâ eefsch ta wahrda Deewa ta Tehwa, ta Dehla un swehta Garra, lohpeem frustu pahrmettoht; jo wilks tohs raddijumus, kas frusta sismi dabbutsihi ne aisfarroht. Skohlmeisters us to atbild fainneekam: „Daudsreis zilweki tohp no wilkeem faplehsti.“ Saimneeks, arween sinnadams aisebildinatees, fakka: „Warrbuht tapehs, ka tee pehs fikfnahm fmiird.“ — Nakhoschâ rihtâ kamehr fainneeks wehl gull, skohlmeisters gribbedams winna skunsti isprohweht, leel firgu iswest no aplohka un peeheet ais kuhis; tad zell fainneeku un stahsta schim, ka firgs effoht pagallam. Gudrais wihrelis isbihjees tâ kâ biffcheles ween drebba ais ausim kassidamees praffa: „Woi no teefas, woi ne warr pehdas redseht, ka warr pakkat dsihtees?“ Skohlmeisters nu isfmeij gudrineeku un fakka, lai apmeerinajotees, firgs ne effoht nosagts, schis til gribbejis scho par winna palaischanohs us sawuneeke skunsti isbeedinah. — Tu nu warri, mihtais lassitais redseht tohs mellus un to wiltibu no scha fainneeka, kas par leelu sihlneeku un palihgu wisfadâs waijadfibâs isflawehts un pee ka laudis no mallu mallahm eet palihgu mekheht. Winsch pee saweem wiltibas darbeem saimo Deewa wahrduhs tohs pahrgreedsams un mahza, kâ waijagoht fauli un mehnesi peeluhgt, — un tahdâ wihse elka-deewibu dsiht; jo mums buhs tam radditajam ween gohdu doht un winnu peeluhgt, bet ne to, ko winsch raddijis. Mufsu sihlneeka gudriba, no kurra taggad runnajam, irr schi: winsch ne uspasse sawus lohpus, bet tohs palaisch par nakti meschâ un tad palaujahs, ka Deews winna lihderibu pasargahs. Deews ne swehti un ne farga palaischanohs; bet winsch gribb no tewis, ka tu dari un strahda sawâ waigâ sweedros kas tew peenachahs un tad winna swehtibu un palihgu isluhdsees. Kas kâ schis fainneeks eedsenn sawus lohpus meschâ jeb aplohkos un ne leel winnus uspasseht, bet palaischahs us sawas Tehwareises skaitischanu — tâ kâ Deews to naw wehlejis — ka ar to saglus un wilkus aisdsihs, tas lihdsigs tahdam, kas no pahr-

gudribas jeb mufkibas azzis aistaisijis gribb stai-gah, dohmadams, winnam ne waijagoht azzis atwehrt. Saprohtams ka tahlu tahdâ wihse ne tiks, bet drihs us deggonu paklups, woi bedrê eekrittihs, saprohtams. —d.

Behrni irr mahzami.

Behrni irr gan mahzami, bet woi tad wiffi tehwi un mahtes sinn kâ behrni mahzami un kas irr mahziba? Tuhlin dsirdefim. Blusdiku Ernests arri effoht bijis mahzihts un, — fur ween to redseja, zittadu jau nè, kâ peedsehruschu un ar zitteem, tâpat mahziteem, lammajamees un pluhzamees; un rettim ir kâ tekku nokrittuschu un kâ bluffu pee semmes gullam. Winna tehws, wezzais Blusdikis gan arri zeenija kâ dehls darritees; bet jo rettaki. Tapehs tas weenreis zeeminam, Minku Jannim, par dehlu fuhdsejahs, ka firds tihri neweetâ effoht; pats arween eijoht us wezzumu, dehls atkal us netikkumu! „Ja, kad jau ne buhtu mahzijis; tihri kâ sunni, gandrihs pee dsihwibas peesittu, kad til magkeniht wainigs bija!“ — „Teefa, teefa tehwi!“ eesauzahs nammalneeze. Nekkeschu Gehda, tu jau gan mahziji, jaw ne grehtam wahrda ne warr teikt. Lihds wahrds bij, lihds darbs; un kas bij rohkâ, tas arri peerê! Patti ar sawahm azzim redseju, kad puddeli neffoht, fur pahrs glahsu brandwihna eefschâ bija, puika fassitta. Te tâ bij pirts!! Un no pat maggeenas pee rohkas ween turreji, ne wis kâ daschi labbi sawus luttina, pa 3, 4 seemahm bes darba turr, pa skohlu gar rakstischanu un zittadi til dauds laika laudami nokaweht! — Ja, rau, tâ mahzoht tahds pa-audsis, kas tad buhtu, kad ne buhtu pehris, mahzijis?!“ — Kâlabb jau ir es sawa Zukkuma ne tauyu. Ir winndeen, kad tas man krusfitti atnessoht ismette un fassitte, mahziju. De-we par galwu, ka ohtru til no feenas ne dabbuta. Gan luhdsahs nabbadsinsch, bet schehl palikke man tahs krusfites, — sagrahbju abtrumâ strikallu, fadrachschu wehl zil til usgabja! Teizat wihri, kas buhtu tahduhs nemahzoht?!

Lihds schim kluffu klausijees, eesahka taggad itt sapihjis Minkis runnah: „Woi dsirdi Gehd. un tu zeemin! Zuh sawu ne wis behrnus mahzat; bet tirrinat; Woi tad jums us saweem behrneem ne

lahses no tehwa un mahtes mihlestibas naw, ka juhs neeku leetinu deht ta fawus behrnus dausat, — un wehl, ka teem tas netihfchi trahpijees un winni juhs luhdsahs?!" — Gehda mette wehl prettim: woi tad fshadi padarrihchoht wehl eefchoht tahdus glahstih? Bet Minkis afchi atteize: „Nu, Gehd, ka tewi kas tuhlin strahpetu, kad tu ko netihfchi padarri, falki, ko tu fazzitu?“ Schi falka: „Nu, zeemin, tas tatschu zitta leeta ar wehrtenu zilweku!“ „Sinnams zitta leeta,“ teize Minkis, „pee behrna johtfchu japahrskattahs, un ne wis winnu tuhlin jafakauj. Behrnam ja-eteiz, lai wissur ar padohmu eet un wissu ar prahtu darra, lai zaur aplamibu fshahde ne noteef u. t. j. pr. tad behrns fshadi padarrijis, nahks un raudadams pateiks, kas notizjis; jo tam tahs faskahdetas leetas buhs schehl un tas turpmaht raudsihs wissu prahtigaki darriht. Un behrns wezzakus pasihdams, ka tee neeku labbad naggus pee behrna ne badda, neko, kas ween notizjis teem ne slehps un ne mellohs; bet tuhlin wissu riktigi pateiks, un tee neganti mellu grehki pafaul ees masumâ!“

Ko wehl, Gehd, tu teizi fshoschanu par flittu un apfahrt wasafchanohs par labbu, to flawedama: par turrefchanu pee rohkas! Tas arri itt par dauds nepareisi dohmahts un runnahts irr! Ne, draudses fshohla labbi fshohlahts behrns pa-audsis, pehz wissur derr, irr Deewam par gohdu, tuwakem par labbu un tehnam un mahtei par preeku! — Behrns fshohla eedams eemihle un eerohn daschadu derrigu un labbu sinnafchanu saldumu, un pehzak ir pa-audsis weenumehr laiku lawe ar grahmatu lassifchanu un jo wairak prahta pee-augfchanu. Bet neshohlahts zilweks zitta preeka ne sinnadams, wakkas brihschös nozeera lihds frohgam un tur sawu garxu laik u

ar neleetigu tehrsefchanu un brandwihna dserfchanu pa-ihfina. Neshohlahts zilweks preezajahs, ka winndeen Mupfchu Zanni dsirdeju, — fskandinadams at flitu galwu, ka tehws mirris un tam nu no tehwlabs graffis atlizjis, — labbi eijoht! Fshohlahts zilweks tahdu preeku turr par grehku un launu! — Taggad tee fshlihrabs, un Plusdiks a Gehdu Minkim tenzinaja, ka nu jo gudraki par behrnu audsinafchanu un fshoschanu palikkufchi.

Nu, ka tad ar tewi irr, mihfais lassitajs! Wotu warrbuht arri ka Plusdiks to brandwihnu par retim mihko un arri faweem dehleem to streiputofshönu eerahdi? Un woi tu arri ka winsch un Nekefint dauds fistus un dausitus behrnus par labbi mahziteem un labbi audsinateem, un ungaschanu un dausifchanu par behrnu mahzibu nosauz un turri

J. B.

Pateiziba.

Zeen. Gr. mahzitajam itt no wiffas firds patezahs kahds Latw. Awifchu lassitajs par to „faprswehtdeenahs rihta“ (Nr. 33), kas daudseem firds fagrabbis un mohdinajis us atfihfchanu, ka fshinni muhsu laik ta Kunga wahrds derr; ko Luf 19, 46 p. falka: „Mans nams irr luhgfchanu nams, bet juhs to darrait par fleplawu bedriht. Kad muhsu zeen. mahzitajs isgahjuscha defmifwehtdeenahs pehz waffar. fweht. atfwehtes par fshen Jesus wahrdeem spreddiki teize, tad dasch labs, ka fsho Awifchu lappu bij lassijis, pee sawahm fruttim fitte un fazzija: Deews effi man grehzineekun fshehligs. Luf. 18, 13.

M. R—s.

S i n n a.

No firds pateizam tai Kandawas draudsei, kas zaur sawu zeen. mahzitaju 120 rubl. fudr. preefshabbaga tizzibas beedreem **Rihth-Sibiria** pee mums afsuhitijefe. S—s.

Leepaja lihds 22. August atnahf.: 138 fuggi un isgahj. 143. Rihga lihds 24. August atnahf.: 1304 fuggi un isgahj. 1204

B r i h w d r i k k e h t.

No jubrmallas-gubernements augstas waldifchanas buffes: Collegien-Affessor W. Bruner. Stellv. Censor. Jelgawâ, tai 25. August. 1858.

Uwischu

Missiones

Nr. 18.

peeliffums.

S i n n a s .

1859.

Sinnas par muhsu tizzibas beedreem, kas Sibiras rihta - pussè pehz teefu- spredumeem irr apmettuschees dshwoht.

Zuhs mihli Latweefchi Kursemmè un Widsemmè, jau schinnis Uwies 1859 Nr. 3 effat lassijusch, kà teem nelaimigeem klabhajs, kas sawu noseegummi deht no teh-wu-semmes irr aisdsibiti us tabtu tulschu Sibiriu un ar labbu firdi sawas rohtas effat atdarrijusch, miblestibas dahwanas famest, lai teem pee meefas un dwehfeles warretu gabdaht lahdu atweeglinaschanu winnu behdàs. Tad nu gau arridsan labprahnt un ar preeku fanemfeet lahdas jaunus skaidrakas sinnas, ko Luttera tizzibas mahzitajs no Irkuzkas pilfata schinni gaddà irr atlaidis muhsu augsti zeenijam Biskapam Umanna fungam Pehterburgà. Tapehzi to grabmatu, ko schis teizams Sibiras mahzitajs, Rosmans waherdà, kas ar dedsi-gu garru publejajs teem behdu zilwefeem: par labau, ko winsch tur atrohu kà pallibdufchas awis un atkal par Kristus draudsi dsennahs sakraht, irr rakstijis zeenigam Biskapa fungam 25tã Webruara deenã 1859tã gaddà, esmu pahrtulkojis un jums to scheit preefschã leeku, lai juhs paschi warrat lassihnt, kà tee tizzibas beedri dshwo, kas tur jaunã zeemã usmettuschees kam wahrds Werchne Sujetuf, Minustinskas aprinki, un kã Irkuzkas mahzi-tajs ar tahm miblestibas dahwanahm darrijis, kas lihds tam laikam jau winnu rohtàs bij tilfuschas. Winsch par schahm leetahm sawã grabmatã tahdu leezibu dohd:

Augsti zeenijams tehws!

Nesenu atkal esmu apmetlejis Zeniffeiskas Guberniju, un man schkeet, ka man peenahlajs Jums atkal leezibu preefschã list par muhsu jauna zeema laizigu nu garrigu buhschanu, wiswairal todeht ka ar preeku esmu dsirde-jis un manijis, ka aridsan muhsu tizzibas beedri teh-wu semmè irr ihsti sakfusch, ar kristigu miblestibu pee-minneht sawus nelaimigus brahkus eefsch Sibiras. Jau preefsch mannas aisbraufschanas no Irkuzkas 7tã De-zembera deenã 1858tã gaddã lihds 675 rubl. f. preefsch Luttera tizzigeem zeetumneefem biju dabbujis. Tad Ir-

kuzkas draudses preefschueeekem sawu padohmu, kà ar to naudu effoht jadarra, esmu preefschã lizzis un mehsh weenprahntigi effam nospreedusch, nabbagu dahwanas nemas ne isdallihnt, tapehzi ka til dauds tahdu nabbaga zeetumneeku schè ifgaddus atnahnt, ka jau lahdu 250 lihds 300 rubl waijadsetu, ja til katram pa 3 rubuleem dohtu, un tã schi leela nauda iseetu un tatschu ifweens no sawas masas dalkas nekahdu leelu palihgu ne dabbutu. Tadeht labbu teefu no tahs naudas, kas preefsch ta jauna zeema laudim atfuhnta, gribbejam isdoht preefsch mahju ustaisfchanas. Mehsh rehkinajam, ka 3 affis garra un 2½ affi platta mahja ar krafni un 3 lohgeem, maffaschoht lahdu 50 woi 60 rubl. un ar teem wezgeem fainneefem, kas tur jau 4 woi 5 gaddus dshwo, zerre-jam par to buhweschonu falihgt. Tahs jaunus mahjas tad gribbejam doht teem seewas wihreem, kas jau tur par kalpeem dshwojusch, jeb tahdeem, kas no jauna atnahfusch ar feewahm un behrneem. Scheeal tad pehz kahdeem gaddeem 3 woi 5 rubeli ifgaddus buhtu ja-at-makfa, lai atkal jo nabbageem warretu palihdseht. Tah-dã wihse dohmajam zittus jo gohdigus kalpus par jau-neem fainneefem zelt, teem kas atnahfusch ne sinn, kur sawu galwu nolikt, ehnu gabdaht un wisseem, kam til patiktu strahdaht pee mahju buhweschanas, darbu un maifi pasneegt. Bet ar scheem muhsu labbeem padoh-meem ne isdewahs nefã. Kad tai jaunã zeemã biju no-brauzis, fainneekus usrunnaju, woi lahds ne gribboht usnemtees tahdas mahjas uszirst. Bet jehschu lihds 80 rubukeem fohliju, neweens to ne apnehmahs. Dhtrã deenã es pa wiffu zeemu mahju no mahjas isqahju, lau-dis apskattihnt paschã mahjas buhschanã un dshwofchauã, behrnus pahrlausfuaht zil tee mahzeja grabmatu un kat-kismu un wehl Deema wahrdus pee firds list, kã katram fewischki derreja. Tad esmu brihnuma leetus redsejis, kã tahs masas mahjinas til lauschu pilnas, ka nemas ne warr saprast, kã zilwefeem tur warr ruhmes buht. Wee-nã mahjã, kam tapat kã wiffahm zittahm til weena patte istaba irr, pufstreschu affu garra un diwi affis platta, 16 zilwefi dshwoja, un zil tas meefas un dwehfeles weffelibu maita, kad laudis tã sabahsti zits us zittu dsh-

wo, to gan warr drihs apdohmaht. Zittas mahjas at-
 raddu, fo nemas par mahjahm ne warr fault, jo tabs
 tik irr bedres jeb pagrabbi appafsch semmes, fur arri
 lihdi 8 zilwekeem dshwo. Tahda semmè eerakta bedre
 irr 7 pehdas dshka, 4 fohkus platta un 4 fohkus garra,
 patte semme tai par feenahm un wissapfabrt us paschas
 mallas balkis uslikts, us fo tad zitti balki atfal par
 greefsteem nolikti. Lai no aufstuma warr fargatees, schee
 greefti ar beesu semmes fabrtu apmesti tà ka schihs mah-
 jas ittin tà, tà kappi isflattahs. Gesschâ leela frabfns
 wehl zettortu daku no tabs mafas ruhmes aisnemmi un
 tas no mahleem ween irr faifhts, tà ka tur neweens
 pats steegelis naw klah. Tapat pee wiffahm tahm mah-
 jahm ne par weenu kapeiki naw dselves klabt, un neweenu
 naglu ne redft, arridsan durwju enges un fahfchi no fohka
 taifiti. Lohgs, kahdu pehdu plats un pufs pehdu augfts,
 no 8 ruhthm jeb ihfti falkoht wiffadeem glahschu gabba-
 lineem falikts. Taggad feschâs tahdâs semmes buhdâs
 jeb allâs laudis tannî zeemâ dshwo un lai tabs gan flit-
 tas un nejaukas, tatschu Deews jaslawe, ka laudis jel
 tahdâ wihfè fewim ehku gahdajufchi. So tad Zuhka woi
 Augusta mehnesi tur nonahl, tad jau wairs naw laika
 fohkus preefch mahjahm jirst un Septembara mehnesi
 naktis jau tik aufstas, ka tik tahdâs allâs ween warr
 glabhteas. Tee kas tannîs bedrès gabje dshwoht, zaur
 to arridsan parahdijufchi, ka labbaki tizzibas beedru zee-
 mâ no eefahfuma ar nabbadshbu un behdahm grihb kau-
 tees ne kâ starv fweescheem labbaku weetu un pahrtifschâ-
 nu mefleht. — Tahdu nabbadshbu un truhfumu rehjedams,
 tad arri ne esmu warejis darriht pehz teem padohmeem,
 fo Zrluzkâ dehl tahm nabbagu dahwanahm bijam nospre-
 duschi, bet es schogadd wairak nabbageem esmu dewis
 ne kâ zittahm reisehm, pawiffam 96 rubelus no tabs
 naudas, fo juhs zeenigs Biskaps man effat atfubtijufchi.
 Tomeht teem, kas ne prezzejufchees un eet pee selta raf-
 schanas woi isflalofchanas strabdaht, ne kapeiku ne esmu
 dewis, un no teem, kas muhsu zeemâ paleef, feewas
 wihri leelakas dahwanas dabhujufchi kâ tee, kas bes
 feewahm un behrneem. Bet wehl zittadi bij japa-
 lihds, tapehz ka mans padohms ne isdewahs, zaur jau-
 nu mahju ustaisfchanu laudim ehku, darbu un maiff
 gahdabt. Tapehz teem, kam lohti waijadseja labbakas
 mahjas, jeb strgu woi gowhji pirkt, tahdâ wihfè esmu
 palihdsejis, ka teem ta nanda naw wis schinkota, bet
 tiklai leeneta un ka winneem buhs to atmalfabt pa gad-
 deem. Wiffa draudse bija klah, kad to nandu isdalli-
 ju un pehz draudses padohma tikke nospreests, woi kah-
 dam warreja nandu doht woi nè. Zif un kam tà irr dohta
 pehzal flaidri isteifschu. Papreefch wehl jaweeminnu,
 ka leels nelabbums bij muhsu zeemam, ka tam lihds schim
 ne bija ihpats pagasta ffrihweris un tadehl bija peedal-
 lichts pee zitta Kreewu zeema. Zaur to muhsu laudim
 bija wiffadas gruhtibas un kibbeles un tee brehze, ka

teem pahft darroht. Tapehz laudis esmu dsinnis, lai
 paschi sawu ffrihweri peenemm, un ka tas teem buhtu po-
 scheem par leelu labbumu, to wiffi weenprabrtigi fazzija.
 Bet kad nu ffrihwerim arridsan lohne bij jafpreefch, tad
 neweens ne gribbeja ne grassi doht un mannim pahrtelch
 dauds bij jarunna un japhblejabs ar laudim, kameh
 ffrihwerim fohlija brihwu kohrteli un 12 affis malki
 75 rubl. f. lohnes un 50 kapeikus no katras passes,
 tahdeem isdohd, kas pee selta flalofchanas eet str-
 daht. Schogadd 138 tahdas passès irr israfstias, to
 no tahm arr lihds 70 rubl. ffrihwerim cenahl. Tâ n
 winsch gan labbaki warrehs pahrtift ne kâ zitti ffrihw-
 ri schinni pussè, kas tiklai 50 rubl. lohnes pawiffa
 dabbu un tadehl no laudim plefsh ar netaisnibu,
 ween warredani. Sfrihwera ammatâ taggad eezel
 kahds Widsemneeks, kas pats Luttera tizzige, Wahzu
 Zggauwu wallodu ittin flaidri un Latwifki wufstihds ma-
 un arridsan Kreewifki rumma un raksta, un kam zil wo-
 redams esmu pee firds lizzis, lai sawu ammatu pa go-
 dam un pehz taifnibas walda. Schim un katram ffr-
 werim pehz winna par mahjas weetu esmu pirzis namu
 ar dewini puhra weetahm apstrahdatas semmes par 5
 r u b u l e e m no kahda Latweescha, kas us ohtru zeem
 Nishnaja Bulanka irr isgahjis, fur arr jau dasa
 mahjas ustaisfchas un zittas wehl taifa. Tapehz ka
 ffrihwera lohni tik gruhti warreju fadabbuht, zittadi
 warreju gallâ tapt ne kâ zaur to, ka wiffai draudsel
 mu 50 rubl. leenejis, fo winnu fohlija nahfoshâ gab-
 atdoh. Bet kad us Zrluzku pahrtbrauzis, wehl 2
 rubl. esmu atraddis no Pehterburgas mahzitaja Seeber
 atfuhrtitas, tad tam jaunam ffrihwerim wehl 36 ru-
 ar gaddu esmu fohlijis, ja winsch wiffus zeema bebrin
 mahza lassih, rakstih un katkiffi pahft. Tad
 muhsu zeema naudas rehkinums taggad tà stahw:

Esmu eenehmis

		rubl.
Dezbr. 1857.	niblestibas dahwanas, fo pee sawahm Gubernijahm braudams esmu falaffijis	81
Juni 1858.	no Arkangeles Luttera draudses . . .	254
Nowb. 1858.	no Widsemmes zaur biskavu Umannu no Deewa wahrda kandidata J. Schil- ling	280
— —	no mahzitaja Zannau Widsemme	5
— —	mehl us manneem zesteem fakrahtas dah- wanas	55
Janw. 1859.	zaur Seeberga mahzit. no Pehterburgas	41
— —		221
		938

Esmu isdewis

		rubl.
Janwara m. 1859.	nabbagu dahwanas tai jaunâ zeemâ un wehl zittos zeemôs pawiffam	96
— —	Zggauweem Karl Lepp. Zurri Begestrom un Woga Johann Müller katram 25 rub. preefch mahju ustaisfchanas leeneti Latweetim Gustav Kollen ar fo sirgu pirkt	75
— —		15
— —	Zggauwinim Karl Gaud ar fo sirgu pirkt	15

			rubl.	kap.
Janu. 1859.	Igganinim Jait Strwa	tâpat	12	—
— —	Latweetim Zahn Kewing	tâpat	12	—
— —	Latweetim Indrik Rollen	gohwi vîrt	10	—
— —	Latweetim Indrik Wellbârd	tâpat	10	—
— —	Latweetim Fritj Tûrk	tâpat	10	—
— —	Latweetim Mikkel Fische	tâpat	10	—
— —	Jurrim Wâtner	firgu vîrt	10	—
— —	Latweetim Martin Wabwer	gohwi vîrt	10	—
— —	Latweetim Fritj Brügge	tâpat	8	—
— —	Wiffai draudsei preefsch	ftrihwera lohnes	50	—
— —	Luttera tizzigeem	nabbagu dahwanas		
— —	diwi Kreewu	zeemôs	6	—
— —	Latweetim Jurre	Gidint Zrkuzka	1	—
Webr. 1859.	Pinnu wihram Zahn	Thomasast	15	—
— —	Latweetim Fritj Tûrk	par winnu mah-		
— —	jahm un semmi preefsch	ftrihwera	15	—
— —	Passes naidu	par 30 rubukem tas no		
— —	Zrkuzkas	aisfubtiti	—	43

380 43

Tad nu Webruara mehnesi 1859 wehl atfikkahs 557 rubl. 85 kap.

PeHz tam wehl zitta famesta nanda Zrkuzkas mahzita- ja rohfâs tikfusi.

Zebschu gan flaidri warru papreefsch pateist, ka leela dalka no tabs isleenetas uaudas ne taps atmakkata, tatschu to teem laudim ne gribbeju teefcham schkinokht, lai tee to aplam ne istehre, bet prahtâ turredami, ka ta buhs ja-atdohd, jo prahtigi un tauyigi ar to dsihwo. Lai Deews dohd, la winni scho leelu paligu, lo tee dabbu- juschi sewim par swebtibu un ne par sfabdi bruhke. Warrubht, ka kad pehz laika luhgshanas nammu fahks buhweht, daschi, kas ne spebj makhht, tatschu kant fo warrehs atlibdsinaht, kofkus zirfdami woi peewesdami, woi ar zitteem fahdeem darbeem.

Lauschu sfaitls muhsu zeemâ stîri wairojabs, un schinni gaddâ gandrihs tikvat dauds no jauna atnahfuschchi, lâ pehrnajâ gaddâ, jebfchu wehl nemas wiffi Luttera tiz- zigi us muhsu zeemu ne teel fubtiti, bet zitti arridsan zittur aiststelleti. Schoreis schinni leelakâ zeemâ un ma- sakôs zeemôs, kas ne zil tablu nobst, 174 zilweli nahze pee swebhta walfarehdeena un 138 passes bija isdohtas un daschi wehl zittadi isgahjuschi tâ la pawiffam 350 draudses lohzeklus warr rehkinahht. Arri schoreis 9 pahri bij jalaula.

Preefsch zeema naudas rehkinuma ihwaschu grabmatu esmu gahdajis, fur eenemta un isdohta nanda irr peeral- sitta un arri peefsbmehts, fahdeem zilwekem un ar fahdu norunnaschannu fatram nanda tiffai irr aisdohta.

Par muhsu zeema eedfshwotaju fristigu tizzibu un dsih- wofschannu arri warr gan preezatees, kad aydohma, ka ta rahdahs labbata ne lâ pee dauds tizzibas beedreem, kas pilfatôs dsihwo. Wiswairaf winnu silpra dseedaschana pee Deewa kalposchannas pee firds eet un fatru reiss man prahtâ stahw, ka es wehletohs to drihs atkal un dauds reis dsirdeht. Arridsan tizzibai pee scheem lautineem wehl tahds spehks, ka winni labbali fawâ zeemâ wiffadu

leelu truhkumu un nabbadsibu zeesch, ne lâ zittôs zeemôs eet apmestees, fur teem dauds weeglaka un labbata dsih- wofschana buhtu, bet fur ne warretu ar tizzibas beedreem kophâ dsihwoht un fawu tizzibu kofht. Bet arridsan ja- peemiun, ka Deewam schehl arri leeli grehfi, wiswairaf dserfchana un neschkibstiba atrohdamâ, tomehr wairaf pee teem, kam naw ihsta mahjas weeta muhsu zeemâ, bet kas zauru gaddu pee selta sfalloschannas dsihwo un til pahri neddeklus woi mehneschus zeemâ atnabf, tur wiffu, fo tee nopelnijuschchi, ar fannu un grehfa darbeem istehre un wiffadu negantibu padarra. Tâ isgahjuschâ ruddent tahds selta sfallotajs dsebrumâ ar nast eedubris mugguras faulâ fahdam zeema wihram un schis nelaimigs pehz ne zil neddeklam nomirris. Zits atkal seewai, kas ne grib- bejusi winnam padohtees us laulibas wahrfahpfschannu, ar nast wehderu usgreesis, bet schi seewa valdees Deewam atkal isdseedeta un weffela palikkusi. Schee diwi laun- darritaji un arri pawiffam tee flittakee zilweli un wis- leelaki dsjehreji irr no Pinnu tautas. Lai tas Kungs fa- weem Deewa wahrdeem dohd spehku tohs pasudduschus atareest. Libds schim til pa mahjahm pahitari un Deewa wahrdi irr teitti, bet schoreis prohjam braukdams laudim esmu peekobdinajis, lai tee pehz tantahm un wallodahm itfwehtdeenas kophâ fanahf Deewa wahrdrus klausitees un Deewa luhgt. Igganiteem jaunais ftrihweris latrâ fwehtdeena spreddiki lassihb. Bet muhsu schehligais Kungs un Pessitajs lai ir muhsu zeemu ar fawu wis- spehzigu rohtu farga un padarra, ka muhsu swebhta tizziba ir tanni draudse labbus un baggatus auglus atnes!

PeHz schihb grabmatas wehl zittu Zrkuzkas mahzitajs rakstijis Biskapa fungam un schim sinnu dewis, ka winsch ar fahdu lungu, kas Pinnu semmê dsinnis un Pehter- burgâ par sfoblmeisteri bijis, funtrakti taissijis, ka tas Berchue Sujetuka zeemâ nogabijis dsihwoht Pinnem par sfoblmeisteri un wiffam zeemam par usraugu un waldineeku. Schis gribbejis us to leelu semmi pee Amures uppes dohtees, bet Zrkuzkas mahzitajam patiz- zis un derrigs rahdijees par preefschneeku tam jaunam zeemam laizigâ un garrigâ buhschannâ. Mahzitajs Bi- skapa fungam arri to funtrakti atfubtijis un luhdsis, lai Pehterburgâ wehl flaidrakas stannas par scho lungu is- klausina.

Wehl no zittas grabmatas, fo tas pats Zrkuzkas mah- zitajs jau pehrnajâ gaddâ Majia mehnesi rakstijis, fah- dus wahrdrus peelsfuschu, kas rahdahs webrâ leekami.

„Zau Krasnojarskas pilfatâ biju dsirdejis, ka atkal leels pulks Luttera tizzigu zeetumneeku effoht atnahzis, bet kablaki brauzis dabbuju sinnaht, ka leelaka pufte no teem ne effoht muhsu zeemâ no-gahjuschi, bet pee selta sfallo- schannas darbu usnehnuschchi. Bet tanuis weetas laudis vohstâ eet pee meefas un dwehseles. Jo kad sinn, lâ tur no semmes jeb no smiltim tohs rettus selta grandinus atschkurr zaur to, ka weenadi ween uhdeni leijohht smiltis

noskallu uu tee selta graudini jo smaggi buhdami dibbinâ atleef, tad gan warr apdohmaht, ka zilweki flapjumâ ween strahdadami drihs flinmi paleef un tur, fur nelabas mahjâs neds kohpſchanas newaid, pahrlœu dauds nomirft. Tâpat tanni weetâ, fur wiffadi launi un besdeewigi zilweki kohpâ teef un labbu naudu peln un tehre, leela kahrđinaschana rohđahs, wiffadu negantibu eerast un pehdigâ besdeewibâ palaiſtees. Tapehz Minuſinskaſ pilfatâ aiſgahju pee ta aprinka walđineeka (Zsprawnika) winnu luhgt, lai teem Luttera tizzeem, kas tur noſuh-titi dſihwoht, nemas paffes ne dohdohť us selta ſkalloſchanas weetahm, bet tiffai muhsu zeemâ teem leefohť apmeſtees. Bet Deewamſchehl ſchis aprinka kungs man fazzija. ka pehz mannu padohmu nemas ne warroht no-titt. Jo zeetumneeki turp atnahsoht tâ, ka teem ne graffis, ar fo paſchi warretu uſturretees un dauds reif ne tahs wajjadſigas drehbes ne effahť. Tapehz tee ne ſpeh-joht eedabbuht mahjâs weetu, ſirgu, gohwi, arflu, ratuſ un wiſſu, fo pee ſemmes kohpſchanas lohti wajjaga, un tadehť zittadâ wiſſe teem pirms uſturs effohť ja-melle. Tad nu, tilko tai aprinka pilfatina atnahſuſchi, zittadi ne warr glahbtees un rohſas nauda no teem selta ſkalloſchanas fungeem janemm, lai til warr pirktees, fo wiſſepirmaſ un wiſſewairak wajjaga un daſchi 25 lihđ 30 rubuteem dabbu. Tâ atkal truhkums wainigs, ka ſchee nelaimigi, jebſchu walđiſchana teem gan wehle mahjâs uſmeſtees, tatschu to ne warr eefpeht, kas teem iſhti par labbu buhtu. Wehl zits leels truhkums irr, ka gandrihs wiſſi bes feewahm atnahť un bes ſaimneezeſ ne warr mahjâs buhſchanu un ſemmes kohpſchanu uſnemt. Daſchi no teem kas taggad atnahſuſchi, gan pee tahdeem, kas jau bij uſmettuſchees, ehlu un uſturu irr atradduſchi, bet feelakai dalkai tâpat pee selta ſkalloſchanas bij ja-eet, jelle pirma laifâ fewim dſihwibas uſturu pelniht. Pawiffam tas irr leels nelabbums, ka wihrifſchi ſcheitan ne atrohn meitas un feewas, ar fo tee warretu prezzetees. Kad wihti irr apprezeti, tad wianni labba mahjâs paleef un jo labprahť paſchi uſmettahs ſemmi kohť, kas tur irr ittin labba un augliga un ne cerohn til drihs waſantu dſihwoſchanu, us fo nelaulati gan lehti palaiſchahs. Tapehz buhtu labbi, ka mahzitaji tehwu-ſemmes draudſes tahđus feewas wihrus, ſam no teefahm noſpreeſſis Sibiria us brihwu apmeſchanohs dſihwoht (Kreewiſki na wolnoi poſelenije, auf freie Anſiedelung) arneen ſkubbinatu, feewas un behrnu lihđs panemt. Daſchi uo teem, kas ſchogadd atnahſuſchi, manni irr luhguſchi, us Kurſemmi rakſtiht un winnu feewas luhgt, lai ar faweem behrneem atnahť wihreem palka. Kad tablais jekſch un pirms gads irr pahrzeeſſis, tad gan ar Deewa palihgu ſcheitan tiffpat un wehl labbaki ka wezzâs mahjâs ſamun maiſes kummoſinu warr atraſť. Kabdi retti arridſan tag-

gad jau feewas un behrnus irr lihđs ar fewi ſchurp atwedduſchi.

No wiſſeem ſcheem rakſteem juhs mihi Latweeſchi, gan warrat redſeht, ka mahzitajs Koſmans, fo Deewa ſchee laſtiba tur leelâ Sibiria gan grehtâ ammatâ noſſuffu muhsu pallihduſcheem brahſteem par labbu, wiffadi darbojajs kâ uſtizzigs gans un tahs mihleſtibas dahwanas fo winnam noſuhťa, ittin prahtigi un pehz wajjadſiba dercigi isdalla. Bet juhs arri buhſeet aſimnuſchi, fo tur wehl arweeu dauds fo wajjadſetu gaddahť, lai tee nelaimige, kas tur nodſiht, pee meefas un dwehſeles truhkumu ne zeefch, bet zaur tizzebas brahlu mihleſtibu atweeglinaschanu un eepreezinaschanu ſawâs behdu deenâ eedabbu. Tapehz lai wiſſi, kas labbâ Deewa meerâ kâ wâ tehwu ſemne dſihwo un ſam Deews ſchogadd attagohđigus ſweedrus ar ſemmes augleem ſchehligi ſwehtijis arridſan peeminn tohs, ſam tur tabla tuſſneſi behdu maiſe jamelle, lai tee, ſam iſſwehtdeenas Deewa wahrđi atſkann, apſchewlojajs par teem, kas til weeneriſ wiſſi gadſahrta ſawas tizzebas mahzitaju dabbu redſeht. Un ſam to brahlu behdas un Deewa wahrđi pee firđs eettee lai pallauſa, fo tas Apuſtuls us Galatereem rakſta ſtâ nodalkâ 9 un 10tâ perſchâ: „Lai mehs labbu darbdami ne peekuhſtam, lai fo labbu paſtrahđajam pee wiſſeem, bet wiſſewairak pee teem tizzebas draungeem.“ Be Deewa Gars lai mums wiſſeem un wiſſewairak teem, ka Sibiria ſawu grehlu fođu zeefch, paſcheem firđis mehđina, weenadi ka Kunga ſchehlaſtibu luhgt, lai wiſſi teem, kas tâ kâ tas paſuddis dehls pohſtâ gahjuſchi, dohd atſiht grehluſ un atgreetees pee ta Kunga un Peſtitaja, kas irr nahzis melleht un ſwehtu darriht to, kas bija paſuddis un tahs pallihduſchahs dwehſeles arridſan tabla Sibirias ſemne gribb melleht un iſalab t us muhschij dſihwoſchanu. Amen.

W. Gillner.

Rihgas Dohmes baſnizâs mahzitaji

Tahs mihleſtibas dahwanas. kas us muhsu luhgſchanu Latw. Awisēs Nr. 3 1859 no muhsu Latw. draudſehť tohp ſameſtas preeſch Rihta-Sibirias tizzebas brahſteem, tobrihđi wehl ne bij noſuhťitas pee Koſmanu mahzitaja Irkuzkâ; tapehz ſchinni rebkinumâ un ſannâs fo zeen. Rihgas mahzitajs mums ſchê dewis un par ſurrahm no firđs winneem pateizamees, ſchihſ dahwanas wehl naw peekaititas. Bet pehz tam mehs Auguſt mehneſi pee augiti teizama Biſkapa un Wiſze-Preſidentu kunga Dr. Umanna Pehterburgâ eſſam noſuffu tijuſchi 1367 rubl. 8 kap., kas no 50 Kurſemmel un 4 Widſemmes draudſehm pee mums bij atnahluſ preeſch Rihta-Sibirias Luttereem. Tahs mihleſtibas dahwanas no tahm zittahm draudſehm mehs wehl gaididami gaidam, luhgdami, lai paſteidsahs atſtellet. Deews Kungs lai ſwehti mihlus dewejus. S-3.

W i h w d r i ſ ſ e h t.

No juhrmaſſas-gubernements augtas walđiſchanas puffed: Collegienrath G. Blaeſe, Cenſor. Jelgawâ, taf 1. Septembert. 1859. No. 154.